

זכויות אזרחים ותיקים

שמואל ברטלר, עו"ד

אם לא משתלמת גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה.

נקודה חשובה נוספת בחוק היא חיובו של שר העבודה והרווחה במינוי יועץ לענייני אזרחים ותיקים וחיובו בהקמה של מועצה ציבורית לענייני האזרחים הותיקים. על פי חוק מוענקת תעודת אזרח ותיק לכל אזרח בהגיעו לגיל הקובע כאמור לעיל.

זכויות נוספות של אזרחים ותיקים נקבעו בחוקים נוספים. נביא מספר דוגמאות כדלקמן: חוק בריאות ממלכתי, התשמ"ד – 1994. בחוק נקבעו גם הנחות ופטורים מתשלום דמי חבר לקופות חולים ומתשלום עבור תרופות לאזרחים ותיקים בנסיבות מסוימות או לחולים במחלות כרוניות.

בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה – 1995 נקבעו זכויות לאזרחים מבוססים לקבלת הטבות וזכויות שונות שגם אזרחים ותיקים יכולים להשתמש בהן. נקבעו בחוק גם הזכויות הבאות: זכות לקבלת סמל ותעודת נכה במקרים מיוחדים, קצבאות שונות ובהן קצבה למפרע לבן זוג תלוי, סעיף 134 לחוק, קצבת נכות כללית, קצבת ניידות, תוספות לקצבה למי שהגיע לגיל 80 (החל מגמלאות המשולמות בעד יום 1.4.08 ואילך) וביטוח זקנה המקנה אפשרות לקבלת קצבת זקנה. סכום הקצבה מתעדכן מידי פעם בפעם.

חוק העונשין, תשל"ז – 1977 כפי שתוקן סעיף 368 ד' מטיל חובת דיווח למשטרה או לפקיד סעד על פגיעה בחסרי ישע, סעיף 368 ו' לחוק. החוק מטיל עונשים כבדים על "תקיפת חסר ישע". חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט – 1959, סעיף 4, מחייב אדם לשלם מזונות גם "להוריו והורי בן זוגו". חוק הירושה, תשנ"ה – 1965 קובע הוראות בענייני

יימות זכויות רבות לאזרחים ותיקים בישראל. רבים וטובים אינם מודעים לזכויות המוקנות על פי חוק לאזרחים ותיקים. לדעתי אין לראות בזכויות אלו "טובות" שנעשות לאזרחים ותיקים, אלא חובה של המדינה, על כל הרשויות השונות, לתגמל אזרחים שתמרו רבות, כל אחד בדרכו, למדינה ולחברה.

קצרה היריעה בסקירה זו לפרט את כל רשימת הזכויות המגיעות לאזרחים ותיקים ואת משמעותן. ננסה על כן על "קצה המזלג" להאיר בסקירה זאת מספר נקודות חשובות.

נושא זכויות הגימלאים הוא נושא שחלה בו התפתחות והתקדמות רבה בשנים האחרונות. נושא זה הולך ונהפך לאחד הנושאים המרכזים על סדר היום במדינה.

חוק האזרחים הותיקים, התש"ן 1989 הוא אחד מהחוקים המנחים בעניין זכויות האזרחים ותיקים. בחוק זה עוגנו מספר זכויות בסיסיות של אזרחים ותיקים. הגדרת אזרח ותיק על פי החוק הוא: תושב ישראל שהגיע לגיל פרישה. גיל זה הוא, באופן כללי, 67 לגבר ו-62 לאישה (חוק גיל פרישה, התשס"ד – 2004).

בחוק נקבעו הנחות המגיעות לאזרחים ותיקים כגון: הנחות באגרת אחזקת מקלט טלוויזיה, תשלומי ארנונה, דמי נסיעה באוטובוסים וברכבות, דמי כניסה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרי הנצחה, דמי כניסה לתערוכות מוזיאונים ומופעי בידור ואומנות ותשלומים בעד תרופות.

בחוק נקבעו לגבי כל אחד מהתחומים דלעיל מספר סייגים לקבלת ההטבות לדוגמא: על פי סעיף 9 (א) לחוק הנחה בארנונה תינתן רק לגבי 100 מ"ר ותהיה בשיעור של 30%

עו"ד שמואל
ברטלר

LLM ומגשר
מוסמן

הכותב הינו שותף
בכיר במשרד
ברטלר, עורכי דין
המתמחה במשפט
אזרחי, מסחרי,
מקרקעין וגישור

נושא זכויות הגימלאים
הוא נושא שחלה בו
התפתחות והתקדמות
רבה בשנים האחרונות.
נושא זה הולך ונהפך לאחד
הנושאים המרכזיים על
סדר היום במדינה.

זכות נוספת וחשובה של אזרחים ותיקים היא זכות המפגש עם הנכדים. זכות זאת שמוכרת בארצות רבות מוכרת גם במשפט הישראלי. לצערנו קיימים מקרים בהם בן הזוג של הבן/בת לאחר פטירת הבן/בת או הגירוש לא מאפשר לסבים / סבתות להיפגש עם הנכדים. הכרה בזכות הסבים והסבתות לראות את הנכד/ה מסייעת לפתרון בעיה זאת.

מניסיונו רב השנים במשרד עורכי דין ברטלר בתחום המשפט ניתן לומר כי רצוי לערוך מסמכים משפטיים הכוללים גם צוואות, מתנות והסכמים אחרים תוך הכרה ויישום של הזכויות והחובות דבר שיכול למנוע סיבוכים וסכסוכים עתידיים.

בשנים האחרונות המידע הופך זמין לכולם. קיימים אתרים רבים באינטרנט בהם ניתן לברר את זכויות האזרחים הוותיקים ואת התנאים הנדרשים מהאזרחים הוותיקים לקבלת ההטבות.

בין האתרים המומלצים נמצאים אתרי הממשלה, משרד הבריאות, משרד הרווחה.

מספר אתרים מומלצים הם:

משרדי הממשלה כתובתם היא: www.gov.il

הביטוח הלאומי כתובתו: www.btl.gov.il

מוקד לפניות גימלאים שמספרו *8840 או gimlaim.gov.il

נפתח לאחרונה. במוקד זה, על פי המידע שנמסר, ניתן לפנות לביטוח זכויות פנסיה, ניצולי שואה, קופות חולים, סיעוד, ביטוח לאומי ועוד.

אין באמור בסקירה זאת משום חוות דעת משפטית. על כל מקרה להבחין לגופו. ●

צוואות וירושות ובכלל זה בדבר חלוקת רכוש בין אם נעשתה צוואה ובין אם לא.

לאזרחים ותיקים יש זכויות נוספות רבות אחרות כך לדוגמה כל אזרח רשאי לפנות למשרד הבריאות לעזרה בסידור מוסדי. המימון על ידי המדינה להסדר כזה נעשה על פי קריטריונים שנקבעו ועל פי שיקולי תקציב. את הבקשה לאשפוז יש להגיש ללשכת הבריאות בצירוף המסמכים הנדרשים.

כאן המקום לציין כי לאחרונה משרד הבריאות פרסם מדריך מיוחד המפרט את זכויות הדיירים במוסדות גריאטרים. כמו כן, קיים מדריך נוסף העוזר בבחירות מוסד סיעודי מתאים. את המדריכים ניתן למצוא באתר www.gov.il.Health.

במסגרת שירותים בקהילה מסייעת הלשכה לשירותים חברתיים של הרשות המקומית לאזרחים ותיקים לפי הנחיות משרד העבודה והרווחה. הסיוע, בתנאי עמידה בכללים, כולל: שרותי עבודה סוציאלית, עזרה בשיכון, עזרה בבית ועוד.

קיימת תכנית "קהילה תומכת" שמציעה סיוע למי שמעוניין להמשיך לגור בביתו. כן קיימים במקומות מסוימים מרכזי יום לאזרחים ותיקים. לאזרחים ותיקים ניתנת אפשרות לקבלת היתר להעסקת עובד סיעודי זר בכפוף לעמידה בקריטריונים שנקבעו. לאזרחים ותיקים גם ניתנות הקלות במס ובכלל זה הקלה במס רווח הון. תכנית סיוע לניצולי השואה מזכה ניצולי שואה במקרים מסוימים לקבל מהמדינה קצבה חודשית. המשרד לענייני גימלאים, לפי נתונים שנמסרו, מקדם את הנושאים הכוללים שיפוז מועדונים, הקמת מועדוני תעסוקה, סיוע לאזרחים ותיקים בתחומים שונים, רכישת משקפים ומכשירי שמיעה, מימון קורסי העשרה ומחשבים ומיזם מאבק באלומות נגד אזרחים ותיקים.